

Szabó Anikó¹

A SZABÁLYZATOK SZEREPE AZ OBJEKTUMOK ŐRZÉS- VÉDELMÉBEN

(THE ROLE OF THE REGULATIONS IN THE DEFENSE OF THE FACILITIES)

Az objektumok védelmének kialakítása során a komplex vagyonvédelem megvalósíthatatlan szervezeti intézkedések nélkül. A technikai elemek mellett a biztonsági szabályok szerepe is lényeges, amelyek az objektumba belépő minden személyre vonatkoznak, a nap, mint nap. A szerző bemutatja, hogy az egyes szabályzatok milyen célt szolgálnak, és milyen főbb tartalmi elemeket tartalmaznak.

Kulcsszavak: *biztonságszervezés, őrzésbiztonság, objektumőrzés, dokumentációkezelés, biztonsági szabályzatok*

In the period of developing the protection of facilities the complex property protection is infeasible without organizational measures. In addition to the technical elements safety rules have essential role that apply to all persons entering the object every day. The author explains the purpose of the rules and its main items.

Keywords: *security management, security guarding, facility guarding, document management, security policies*

BEVEZETÉS, CÉLOK

Az őrzési és a védelemi tevékenység egymástól nem elkülöníthető tevékenység, azok egymásra épülve működtethetők. Az őrzés mindig feltételezésen alapul, egy feltételezett eseményhez kötődik, ahol az elkövetők száma, célja, az elkövetés ideje ugyancsak feltételezés. A bekövetkezés időpontja, az elkövetők célja, létszáma ugyancsak feltételezés. A védelem ezzel szemben egy ellentévékenység, ami a szándékos magatartás ellen irányul. Egy olyan esemény, amelyre az őrzés során feltételezve kell készülni. [1]

Mindkét tevékenység egy objektumban szerteágazó és egymásra épülő feladatokból épül fel. A szabályalkotást tehát kockázatelemzésnek és becslésnek kell megelőzni amelyet minden esetben egyedileg, az adott objektumra specializálva kell meghatározni az ott folytatott alapvető és kiegészítő tevékenységeket és szakterületeket figyelembe véve. Az objektumokat felmérni számos szempont szerint lehet. A fizikai elhelyezkedés, az építészeti adottságok mellett kiemelt szerepe van pl. a funkciónak és a rendeltetésnek. [2]

A funkció és a rendeltetés számos egyedi, az adott területre vonatkozó szabályozást igényel pl. egy kórház, bank, vagy sportközpont esetén, ezért jelen tanulmány olyan objektumvédelmi szabályok megfogalmazásával foglalkozik, amelyek általánosan mindegyik típusra használhatóak, az egyedi kiegészítő szabályozást mellőzi. Ugyanakkor az adott objektumra

¹ Óbudai Egyetem Biztonságtudományi Doktori Iskola doktorandusz, email: aniko.szabo.bdi@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9780-8801

vonatkozó speciális szabályok, szabályozások sem elhanyagolhatóak, nélkülözhetetlen a teljes védelmi koncepció kidolgozásához.

Az őrzési és védelmi feladatok összeállításakor, felülvizsgálatakor cél a napi üzemeltetési feladatok és a rendkívüli eseményekkel járó feladatok hatékony és gördülékeny végrehajtására való felkészülés. Ennek érdekében készülnek a különböző szabályzók:

- Külső szabályzók
- Belső szabályzók
- Rezsim intézkedések

A szabályzatoknak könnyen értelmezhetőnek, átláthatónak, tömörnek kell lenni a részfeladatok vonatkozásában is. [3]

Az objektumvédelmi tevékenység egy-egy részterületének szabályozása szakági szabályzókban is megjelenhet, pl. gazdasági, adatvédelmi, műszaki, informatikai tevékenységre vonatkozóan. Ilyen esetekben cél a szabályzók összehangolása, az ellentmondások kiszűrése, a napi feladatok gördülékeny végzésének biztosítása.

A szabályzatalkotásnál figyelembe kell venni, hogy objektumvédelmi tevékenység komplex feladat, ahol az egyes szakterületek egymáshoz kapcsolódnak. Az egyes területek pl. pénzügy, informatika, személyügy, önálló szabályzókkal rendelkeznek, amik az objektumvédelemhez is kapcsolódnak. Ezeknek a szabályzatoknak a sokszínűségét mutatja be a tanulmány.

A technikai (mechanikus és elektronikus), és élőerős feladatok ugyan önállóan is képesek működni, de a hatékonyság érdekében mégis szorosan összekapcsolódnak egymással az optimális működés és az arányosság elvének figyelembevételével. Azonban a megelőző intézkedések, és a biztosítás ellenére is marad egy saját kockázat, amivel a leggondosabb előkészítés ellenére is számolni kell. [4]

Ahhoz, hogy egy objektum őrzésvédelmi szempontból hatékonyan üzemelhessen, és a váratlan, nem kívánt eseményeket a bent tartózkodók hatékonyan, és magabiztosan kezelhessék, a szabályoknak világosnak, könnyen betarthatóknak kell lennie, olykor az egyedi igényeket figyelembe véve és rugalmasan kezelve, amely a munkavállalók és külsős személyek feladatait, jogait, és kötelezettségeit érthetően meghatározza.

A szabályzatalkotás célja:

- a munkavégzés zavartalanságának biztosítása, a gondatlan, vagy szándékos károkozás megelőzése. Bekövetkezése esetén a károk enyhítése, magába foglalva az ott tartózkodó személyek életét, testi épségét, az információt, adatot, munkaeszközöket, tereptárgyakat,
- egységes szemlélet kialakítása a jelen követelményeire építő biztonsági védelmi filozófia megvalósulásával,
- tervszerű, és megelőző biztonsági stratégia megvalósítása.

Ezeket a szabályokat, az objektumban tevékenykedő alkalmazottaknak, vagyis mind a menedzsment tagjainak, mind a dolgozóknak, az üzemeltetés munkatársainak, a biztonsági

terület alkalmazottainak, illetve az objektum területére belépő vendégeknek, ügyfeleknek, külsős munkavállalóknak meg kell ismerni, és be kell tartani a rájuk vonatkozó mértékben, és a tőlük elvárható módon.

KÜLSŐ SZABÁLYZÓK [5]

Jelen felsorolás az őrzésbiztonsággal, védelemmel, kapcsolatos általános rendészetet érintő külső szabályzókat a szabványok kivételével gyűjti össze példa jelleggel. Ezen túlmenően az adott objektum rendeltetése, az abban folyó tevékenység további szabályokat támaszt, amiket ez az összefoglaló speciális, egyes területekre vonatkozó volta miatt nem tartalmaz. Emellett az őrzésbiztonsághoz tágabb értelemben kapcsolható tevékenységek szabályozásának ismertetése ugyancsak nem célja a fejezetnek. Ilyen lehet pl. a villamos berendezések kialakításának szabályai, a kritikus infrastruktúrák védelmének vonatkozó szabályai, a működtetés során fellépő egyedi igények, pl. épületbővítések, felújítások, költözések.

Az őrzési és védelmi tevékenység tervezéséhez, végzéséhez számos törvény, határozat, rendelet kapcsolható szorosabb és tágabb értelemben egyaránt. Jelen gyűjteménynek az alapját az SZVMSZK honlapján is fellelhető szabályzók összefoglalója adta, melyből a leglényegesebb, jelen területhez köthető 2-3 jellemző pontot emeltem ki, a munkáltatóra, munkavállalóra, tevékenységre vonatkozólag, mintegy gondolatébresztőként.

Általános szabályozás

Magyarország Alaptörvénye, amely szól pl. a személyi szabadságjogokról, a szabadságról, a felelősségről, az államról, a különleges jogrend keretében a rendkívüli állapotról, a szükségállapotról szóló szabályokról, és a terrorveszélyhelyzetről.

A Polgári Törvénykönyv (2013. évi V. törvény) a személyek alapvető vagyoni és személyi viszonyait szabályozza. Itt megjelenik az ember, mint jogalany, a tulajdonjog fogalma, a birtok, és a szerződéssel kapcsolatos tudnivalók, mint annak tartalma, alakja. Szól pl. a felelősség eseteiről, a kártérítésről.

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról szóló törvény (2015. évi CCII. törvény, 2012. évi II. törvény) szól pl. az önkényes beköltözésről, rendzavarásról, garázdaságról, veszélyes fenyegetésről, valótlan bejelentésről, becsületsértésről, lőfegyverrel kapcsolatos szabálysértésről, koldulásról, stb.

A Büntető Törvénykönyv (2012. évi C. törvény) az ember alapvető jogainak védelme (és egyéb esetek, pl. az ország függetlenségének védelme) érdekében készült, így felsorolja ezen jogok ellen tett cselekményeket, és annak jogkövetkezményeit: az élet, a testi épség, és az egészség ellen irányuló esetek, mint az emberölés, testi sértés, foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés.

Az egészséget veszélyeztető bűncselekmények között szerepel a kábítószer birtoklása, méreggel visszaélés.

Az emberi szabadság ellen elkövetett bűncselekmények, mint pl. az emberrablás, kényszerítés.

A személyes, vagy közérdekű adattal való visszaélés, mint a zaklatás, rágalmozás, a becsület csorbítására alkalmas kép-és hangfelvétel készítése.

A közlekedés biztonsága elleni bűncselekmények, mint a közúti veszélyeztetés, közúti baleset okozása, ittas állapotban járművezetés.

A minősített adatok és a nemzeti adatvagyon ellen elkövetett bűncselekmények.

Közbiztonság elleni bűncselekmények, mint a terrorcselekmény, közveszély okozás, lőfegyverrel való visszaélés.

A közbizalom elleni bűncselekmény, mint a közokirat hamisítás, biztonsági okmány hamisítása.

Vagyon elleni erőszakos bűncselekmények: rablás, zsarolás.

Vagyon elleni bűncselekmények: lopás, rongálás, jármű önkényes elvétele.

Tiltott adatszerezés, információs rendszer ellen elkövetett bűncselekmény.

A munka törvénykönyve (2012. évi I. törvény) megállapítja a tisztességes munkavállalás szabályait, mint pl. a munkavállaló és a munkáltató általános magatartási követelményeit, a jognyilatkozatokat, a munkaviszonyról szóló szabályokat. Szól pl. a munkaszerződés megkötésére vonatkozó szabályokról, a munka és pihenőidőről, az ügyeletről és a készenlétről, a szabadságról, a munka díjazásáról.

A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény tartalmazza az adatkezelésről, joghatóságról, hatáskörről, illetékességről, az eljárások rendjéről, határidőkről, a hatóság döntéseiről, jogorvoslati eljárásokról szóló szabályokat.

Személy- és vagyonvédelem, rendészeti tevékenység

A Nemzeti Biztonsági Stratégia (1035/2012. (II. 21.) Korm. Határozat) elemzi a globális és régiós szintű biztonságpolitikai hatásokat Magyarországra nézve. Megfogalmazza az ország elveit, céljait és feladatait. Összefoglalóan meghatározza a biztonságpolitikai kihívásokat, mint pl. a régiós konfliktusokat, a terrorizmus, a tömegpusztító fegyverek, és a szervezett bűnözés terjedését, a kiberbiztonság, a pénzügyi biztonság, környezetvédelem, és az energiabiztonság fontosságát, illetve az egyes területekhez köthető feladatokat.

A személy- és vagyonvédelmi törvény (2005. évi CXXXIII. törvény) a személyesen vagy vállalkozás keretében végzett személy- és vagyonvédelmi, magánnyomozói, és vagyonvédelmi rendszert tervezői, szerelői tevékenységet szabályozza. Tárgyalja, hogy hogyan lehet az egyes tevékenységeket megkezdeni, folytatni. Szól a tevékenység végzéséhez szükséges működési engedélyről, a rendőrségi nyilvántartásról, a tevékenységhez köthető kötelezettségekről, a szakami kamaráról. A törvény végrehajtását tartalmazó rendelet (22/2006.(IV.25.) BM rendelet) részletesen leírja a tevékenység végzéséhez szükséges működési engedély iránti kérelem tartalmát, csatolandó dokumentumokat, a szolgáltatási díjakat. Részletesen megadja, hogy az egyes tevékenységek milyen felső és középfokú végzettségekkel végezhetőek.

A rendészeti feladatokat ellátó személyek, a segédfelügyelők, valamint a személy- és vagyonőrök képzéséről és vizsgáztatásáról szóló 68/2012. (XII.14.) BM rendelet megadja a

képzésre jelentkezés feltételeit, a vizsgáztatással felmerülő feladatokat, a vizsga megkezdésének és, letételének feltételeit, a képzés során felmerülő költségeket, a képzés helyett elfogadható szakképesítéseket, szakképzettségeket.

Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló 2012. évi CXX. törvény szabályozza a rendészeti feladatokat ellátó személyek nyilvántartását, az alkalmazható intézkedések és kényszerítő eszközök általános elveit és szabályait, az azzal kapcsolatos panaszok kivizsgálásának szabályait, a szolgálati lőfegyver birtoklásának szabályait. Szól a rendészeti feladatokat ellátó személyek képzéséről és a vizsgáztatásáról.

A belügyminiszter ágazatába tartozó szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeiről, valamint egyes, szakmai és vizsgakövetelmények kiadásáról szóló miniszteri rendeletek hatályon kívül helyezéséről szól a 20/2013. (V.28.) BM rendelet, amely felsorolja az egyes szakképesítéseket, résszakképesítéseket, szakképesítés ráépüléseket szakmacsoportokba sorolva, pl. vízügy, vagy rendészet, honvédelem és közszolgálat. A 60 féle szakképesítés döntő többsége a rendészeti, honvédelmi, közszolgálati ágazathoz tartozik.

A létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről szóló 2012. évi CLXVI törvény célja az élet, az anyagi javak védelme, az alapvető szolgáltatások biztosítása. Ennek érdekében kijelöli az európai és a nemzeti létfontosságú rendszerelemeket, az arra vonatkozó szabályokat. Meghatározza az energiaágazatra vonatkozó különös szabályokat, felsorolja az egyes ágazatokat, alágazatokat, pl. Közbiztonság – védelem / rendvédelmi szervek infrastruktúrái, honvédelmi rendszerek és létesítmények.

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. Törvény szabályozza Magyarország területén a katasztrófa megelőzésének, a katasztrófaveszélyes tevékenységnek, a bekövetkezett katasztrófa hatásainak csökkentése érdekében, illetve a veszélyhelyzet, katasztrófaveszély elhárítása érdekében szükséges feladatokat. A törvény hatálya kiterjed pl. a veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemekre, létesítményekre, de nem terjed ki pl. a hulladéklerakó telepekre, vagy a katonai létesítményekre. A törvény végrehajtásáról szóló 234/2011. (XI. 10.) kormányrendelet előírja a katasztrófavédelmi szabályzat keretében a települések katasztrófavédelmi besorolását, a veszélyelhárítási tervezést, lakosságvédelmet. Szól a közbiztonsági referensekről, a kártalanításról, helyreállításról.

Információ- és adatbiztonság

Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény egyik célja, hogy az adatkezelők a természetes személyek magánszféráját tiszteletben tartsák, illetve a közérdekű, és közérdekből nyilvános adatok megismerhetőek és terjeszthetőek legyenek. Ennek érdekében a törvény szól a személyes adatok védelméről, úgy mint az adatkezelés szabályairól, korlátairól, az adatbiztonság követelményeiről, emellett szabályozza a közérdekű adatok megismerését.

A minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény rendelkezik a minősített adat védelmének általános szabályairól, a telephely iparbiztonság rendszerének főbb elemeiről, illetve a minősített adat védelmét ellátó szervekről, személyekről. A törvény rendelkezik arról,

hogyan a minősítést ki végezheti, ki milyen feltétellel használhatja fel a minősített adatot, illetve a minősített adat tárolása milyen feltételek mentén valósítható meg. A törvényhez kapcsolódik a 92/2010. (III. 31.) Korm. rendelet, ami az iparbiztonsági ellenőrzés és a telephely biztonsági tanúsítvány kiadásának részletes szabályait tartalmazza.

A Nemzeti Biztonsági Felügyelet működésének, valamint a minősített adat kezelésének rendjéről szóló 90/2010. (III. 26.) Korm. rendelet szabályozza, hogy a minősített adatokat hogyan lehet felhasználni, tárolni. Szól a biztonsági vezető és a titkos ügykezelő alkalmazásának feltételeiről, feladatairól. Rendelkezik a személyi biztonsági tanúsítvány kiadásának feltételeiről, a kiadással kapcsolatos feladatokról, a felhasználói engedéllyel és a titoktartási nyilatkozattal kapcsolatos feladatokról. Emellett kifejti a fizikai biztonsággal kapcsolatos alapelveket, és feladatokat, rendelkezik az egyes fizikai elemek besorolásáról, kategorizálásáról, mint pl. a biztonsági terület osztályba sorolása, a biztonsági tároló, a beléptető rendszer, az elektronikai jelzőrendszer, vagy a reagáló erő kategóriába sorolása.

Az állami és önkormányzati szervek elektronikus információbiztonságáról szóló 2013. évi L. törvény a nemzeti elektronikus adatvagyon, és az ezeket kezelő elektronikus rendszerek, illetve a létfontosságú elektronikus rendszerek és rendszerelemek biztonsága érdekében született. A törvény szabályozza az elektronikus információbiztonsági követelményeket, a rendszerek biztonsági felügyeletét.

Fegyverhasználat

A lőfegyverekről és lőszerokról szóló 2004. évi XXIV. törvény részletesen szabályozza a hatósági engedélyezés szabályait az egyes fegyvertípusokra, lőszerekre, stb. vonatkozólag. Ez a törvény nem vonatkozik a fegyveres biztonsági őrésre, helyette a fegyveres biztonsági őrésről szóló 1997. évi CLIX. Törvény az irányadó. A törvény felsorolja általános megnevezéssel azokat a létesítményeket, tevékenységi köröket, amelyekben fegyveres biztonsági őrés alkalmazása kötelező, és azokat, amelyekben létrehozható. Az alkalmazással, ellenőrzéssel, a személyi feltételekkel kapcsolatban részletes szabályokat állít.

A fegyverekről és lőszerokról alkotott 253/2004. (VIII. 31.) Korm. rendelet részletesen leírja, hogy mik a hatósági engedélyezés szabályai. Hogyan lehet a fegyverhez, lőszerhez, lőszeremhez hozzájutni, tárolni, átadni, átengedni. Részletezi a fegyver tartására vonatkozó szabályokat, a lőfegyver, lőszer tárolására vonatkozó előírásokat.

A fegyverismereti vizsga, a fegyverforgalmazási vizsga, a lőfegyver, lőszer hatósági tárolása és a fegyverekkel, lőszerekkel kapcsolatos tevékenységek engedélyezésének igazgatási szolgáltatási díjairól szóló 50/2004. (VIII. 31.) BM rendelet részletezi az egyes díjtételeket. A rendelet egyes pontjait a 32/2016. (VII.20) BM rendelet módosítja.

A fegyveres biztonsági őrés Működési és Szolgálati Szabályzatának kiadásáról ír a 27/1998. (VI. 10.) BM rendelet. Az őrészet kategóriákba rendezi a felállítási hely szerint, az őrés szervezetét ez alapján kell kialakítani. A rendelet meghatározza az őrés irányításával kapcsolatos feladatokat, a rendőrség felügyeleti tevékenységét. Tárgyalja a szolgálati ügyek intézésének módját. Szót ejt az őrök jogairól, és köteleiségeiről, munkaidejükről, a körleteinek berendezéséről, intézkedési jogosultságáról, mint pl. a testi kényszerről, a bilincs alkalmazásáról, lőfegyverhasználatról. Szabályozza a felszerelésüket, úgy mint a szolgálati

jelvény, a formaruha, vagy a szolgálati lőfegyver. Rendelkezik az őrzött létesítmények műszaki-technikai berendezéseiről, a kialakítás szabályairól.

A lőterekről, a lőfegyverek, lőszeres hatósági tárolásáról, a fegyvertartáshoz szükséges elméleti és jártassági követelményekről szóló 49/2004. (VIII. 31.) BM rendelet részletezi a lőterekre vonatkozó szabályokat, a fegyvertartáshoz szükséges elméleti és jártassági követelményeket.

A fegyverek, lövőkészülékek, valamint ezek lőszerének vizsgálatáról szóló 31/2006. (VI.1.) GKM rendelet szabályozza, hogy milyen esetben kell vizsgálatra bemutatni a fegyvert, annak fődarabját, és a lövőkészüléket, illetve a lőszert, töltényt.

A kézilőfegyverek, lőszeres, gáz- és riasztófegyverek megszerzésének és tartásának egészségi alkalmassági feltételeiről és vizsgálatáról szóló 22/1991. (XI.15.) NM rendelet célja, hogy kiderítse, hogy az engedélyt kérő, vagy engedéllyel rendelkező személy egészségügyi állapota alkalmassá teszi-e a lőfegyver biztonságos használatára. A vizsgálat során alkalmassági csoportba kell besorolni a vizsgálandó személyt. A rendelet szabályozza, hogy kit milyen elvek mentén kell az adott csoportba besorolni, illetve mik a mérlegelés nélkül kizáró tényezők.

A közbiztonságra különösen veszélyes eszközökről szóló 175/2003. (X.28.) Korm. rendelet részletesen, példákkal élve felsorolja ezen eszközöket. Kivételeket nevez meg, pl. sport, vagy hagyományőrző tevékenység esetén, vagy a rendvédelmi szervekre vonatkozólag.

BELSŐ SZABÁLYZÓK

A szervezet napi tevékenységét belső szabályzók, utasítások, rendeletek megalkotásával kell behatárolni a hatályban lévő törvényi szabályozás mellett. Tisztában kell lenni azzal, hogy mely szabályzatot mely területnek a feladata elkészíteni, aktualizálni. A biztonsági területet az alábbi belső szabályzók érintik, amely szervezet szerint bővíthet vagy kerülhet összevonásra. Az egyes szabályzókat nyilvántartások egészítik ki, melyek felsorolására jelen tanulmány nem terjed ki.

Szervezeti és Működési Szabályzat

A szervezet felépítéséről, munkakörökről, az ahhoz köthető feladatokról szól. Ez a szabályzat határozza meg a szervezet jogállását, az irányítási rendszerét, gazdálkodását, vagy a belső ellenőrzésének rendszerét. Lebontja a szervezetet különböző szervezeti egységekre, magába foglalva az irányításukat, működésüket, felügyeletüket. Teszi mindezt leírás és ábra segítségével. Emellett ez a szabályzat sorolja fel az egyes telephelyeket, objektumokat, épületeket, amelyek az adott szervezethez tartoznak, de önálló egységként működnek, és / vagy területileg is különállóak. Pl. más városban, kerületben találhatóak.

Ha a szervezetnek van a biztonsági területhez köthető önálló szervezeti egysége, a feladatainak meghatározása itt található.

Habár a szabályzat a szervezet alaptevékenységének működtetésére vonatkozik, alapvető fontosságú a biztonsági szabályok kialakítása során, ugyanis minden esetben azzal összhangban kell kialakítani.

A szervezet ügyrendje

Ebben a szabályzatban határozzák meg a szervezeti egységekhez tartozó beosztásokat, illetve ezek feladatait.

Ha a szervezetnek van a biztonsági területhez köthető beosztása, a feladatainak meghatározása itt található.

Őrzésbiztonsági Szabályzat

Általában ez az elsődleges, vagy a fő szabályzó egyike a biztonsági területhez köthetően. Cél a munkavégzés zavartalanságának biztosítása, első sorban a gondatlan vagy a szándékos károkozás megelőzése, másod sorban, ha a károkozás mégis megtörtént, a bekövetkezett kár enyhítése.

A szabályzat szakmai szempontból a vagyonvédelmi törvényen alapul, felsorolva a személy- és vagyonvédelmi tevékenységet végző személyekre vonatkozó szabályokat. [6]

Főként rendészeti szabályokat tartalmaz, pl. a beléptetés rendjét a személyforgalom, járműforgalom, anyagmozgatás tekintetében. A már beléptetett személyek mikor, hová és hogyan léphetnek be. A járművekkel hogyan lehet közlekedni, megállni, parkolni. Különböző anyagokat milyen feltételek teljesülése esetén lehet az adott objektumba bevinni, tárolni, mozgatni, vagy éppen kivinni. A kulcskezelés rendjének meghatározása mellett, a helyiségeket, területeket ki, hogyan nyithatja / zárhatja, ki tartózkodhat bent, ott milyen tevékenységet végezhet. De itt kell meghatározni a feladatvégzéséhez nem köthető személyek adott területre történő belépését, benntartózkodását, kilépésének feltételeit. A dolgozókra, vezetőkre vonatkozó munkarendre is itt kell kitérni.

Amennyiben a szervezet külön biztonságtechnikai szabályzatot nem készít, annak tartalma általában ebben a szabályzatban jelenik meg.

Őrzésbiztonsági Létesítési Szabályzat

A mechanikus és elektronikus biztonságtechnikai rendszerek létesítésének, kivitelezésének, üzembe helyezésének, üzemeltetésének, karbantartásának, a hibák elhárításának szabályairól szól. A felhasználói jogosultságok rendje is itt szerepel, pl. ki kaphat meg pl. egy belépési jogosultságot, hogyan kell igényelni, meddig érvényes, mi a megszüntetés menete, és milyen esetekben szűnik meg. Hogyan kell a jogosultságokat regisztrálni, kiadni, bevonni. Ki és hogyan férhet hozzá, meddig kell megőrizni.

Biztonságtechnikai Szabályzat

A biztonságtechnikai rendszerek üzemeltetéséről, használatáról, meghibásodás esetén követendő szabályokról szól, amely kitér a dolgozóknak, vezetőknak, üzemeltetésnek, és a biztonsági területnek szóló feladatokra.

A biztonságtechnikai rendszerek alatt első sorban behatolásjelző, beléptető rendszert, illetve a videó megfigyelő rendszert értik. Emellett számos más rendszer is megjelenhet, pl. tűzjelző, oltó, vagy hangosító rendszer, amely azonban az ahhoz köthető szabályozás komplexitása miatt külön szabályzóban jelenik meg. Jelentőségük azonban egyáltalán nem elhanyagolható.

Biztonságtechnikai Kiviteli / (Megvalósulási) Terv

A biztonságtechnikai rendszer kiépítéséről szól. Leírást tartalmaz az eszközök típusai, jellemzői, darabszámai, elhelyezései tekintetében, illetve ezek összekötése, rendszerbe illesztése, egyedi azonosítója, és a rendszer programozása vonatkozásában.

Emellett alaprajzok formájában is szemlélteti a kiépítést: az eszközök elhelyezése, a védőcsövek nyomvonalai mind megjelennek rendszer-összeállítási rajz mellett. Cél, hogy a helyesen elkészített alaprajzokkal és leírásokkal a rendszer évekkel később is könnyen feltérképezhető legyen, ezért minden változást nyomon kell követni! A kiviteli terv a kiépítés előtt készül. Amennyiben a kivitelezés során változás történik, azt a megvalósulási tervben rögzítik.

Őrszolgálati Szabályzat

A rendészeti szabályok gyakorlati megvalósítását tartalmazza a biztonsági őrök számára. Ez a szabályzat rögzíti, pl. a napi feladatokat, protokollokat, [7] pl. hogy a munkakezdés előtt mikor, milyen formában, minőségben kell megjeleníteni a munkahelyen.

Milyen a munkaruha, mikor, mit és hogyan köteles viselni az őr. Milyen eszközök támogatják a munkavégzését: pl. elemlámpa, walky talky, kézi fémdetektor, csomagátvizsgáló röntgenberendezés. A szabályzat mellékleteként szerepelhet ezen eszközök kezelési utasítása, vagy annak kivonata. Milyen igazolványokkal kell rendelkeznie. Kinek kell ezeket bemutatnia. Milyen szabályzók vonatkoznak rá. Az egyes munkakörök milyen feladatokkal járnak. Milyen nyilvántartásokat hogyan kell vezetnie. Hogyan történik a szolgálat átadása. Hogyan, milyen útvonalon, és milyen gyakorisággal kell őrjáratot tartani. Kivételek kiemelése, pl. a szabadon beléptethető személyek (beosztások) meghatározása, arckép melléklettel.

A riadóterv alapján riasztás jelzés, rendkívüli esemény megtörténtekor mi a teendő, az értesítés folyamata. Az együttműködési terv alapján ki felé milyen értesítési, jelentési kötelezettséggel kell élni. Kit milyen elérhetőségen lehet megtalálni. Az egyes, együttműködő területek feladatai.

Fegyverkezelési Szabályzat

Biztonsági követelményeket fogalmaz meg a szolgálati lőfegyver és lőszer tárolásáról, kezeléséről, nyilvántartásáról, kiadásáról, visszavételéről, ellenőrzéséről, a fegyverszoba kialakításáról, használatának szabályairól. A szabályzat rendelkezik az oktatásokat illetően, az elméleti és a lőtéri gyakorlatokról, a dokumentálási feladatokról.

Közlekedési és Parkolási Szabályzat

A parkolás és a belső közlekedés rendjéről, a járművek objektumon kívül történő használatának szabályairól szól. Pl. hogyan lehet az objektumon belül a járművekkel közlekedni. Kinek, hogyan, meddig lehet a vállalat területén parkolni. Mi történik, ha sérülés éri a járművet. Mi történik, ha menet közben baleset éri a járművet. Hogyan, milyen feltételek teljesülése esetén lehet a vállalat járműveihez hozzáférni. Ki, és hogyan kezeli a kulcsokat, pótkulcsokat. Hogyan történik a vállalati járművek részére az üzemanyag vásárlás, tisztítás, stb.

Információbiztonsági Szabályzat

Az informatikai rendszerek és az azok által kezelt adatok sértetlenségére, bizalmasságára, rendelkezésére állásának szabályairól, feladatairól, az ezzel kapcsolatos biztonsági követelmények, felelősségi előírások meghatározásáról szól.

A felhasználó itt ismerheti meg a jogait és a kötelességeit, milyen biztonsági követelményeknek kell megfelelni a felhasználói, vezetői, informatikai munkakörben. A szabályzat szól az üzemeltetés követelményeiről: ki hogyan férhet hozzá a szervezet adataihoz. Milyen jogosultságokkal lehet rendelkezni, hogyan lehet igényelni, az adathordozókhoz hogyan lehet hozzáférni. Hogyan kell tárolni, megsemmisíteni, hozzáférni. Szól a belső-külső levelezésről, az internetelérésről, az események naplózásáról, a rendszerek fejlesztésével kapcsolatos teendőkről.

Adatvédelmi Szabályzat

Adatvédelmi és adatbiztonsági előírásokat fogalmaz meg a személyes adatok jogosulatlan felhasználásának megakadályozására, védelmére vonatkozóan. Megfogalmazza az adatvédelemre vonatkozó feladatokat beosztásonként. Kitér az adat kezelésére, feldolgozására, továbbítására, az érintett személy jogaira.

Biztonsági Szabályzat a Minősített Adatvédelmi Tevékenységre

A fizikai, személyi, és adminisztratív biztonsághoz köthető szervezeti feladatokról, jogosultságokról, felelősségi körökről, ezek megsértése, és veszélyhelyzet esetén követendő szabályokról, eljárásokról szól.

Munkavédelmi Szabályzat

A munkavédelmi szabályokról, az egészséget nem veszélyeztető, biztonságos munkavégzés feltételeiről, a baleset esetén szükséges feladatokról, teendőkről szól. A szabályzat célja, hogy a munkavédelmi szabályokat az objektum területére belépő személyek egységesen és teljes körűen betartsák.

A szabályzat tárgyalja pl. a munkavédelemhez köthető egyes beosztások feladatait, szól a kapcsolódó oktatásokról, védőeszközökről, ellenőrzésekről, a foglalkozás egészségügyhöz köthető információkról, vagy a munkabaleset esetén szükséges teendőkről, stb.

Tűzvédelmi Szabályzat

Az élet-, és vagyonbiztonságot veszélyeztető tüzesetek megelőzéséről, a tüzesetek során a segítségnyújtásról, műszaki mentésről, jogokról, kötelezettségekről, a védekezés feltételeiről szól. Az általános szabályokon túl az egyes speciális helyiségekre vonatkozó szabályozást is tartalmazza, pl. irattár, szerverterem. Szól a dohányzás szabályairól, a füstelvezetés módjáról, a tűzoltási lehetőségekről, villámvédelemről. Emellett az épületek, létesítmények tűzveszélyességi osztályba sorolása is ennek a szabályzatban kerül rögzítésre.

Sugárvédelmi Szabályzat

Egy olyan objektum működtetésekor, melyben üzemszerűen tárolt anyagok jelenléte veszélyforrást jelent, a veszélyes anyagok felügyeletének szabályozása fontos. Ahhoz, hogy a

védelem állandón folyamatos maradjon, olyan feltételeket kell teremteni, melyek folyamatosan biztosítják úgy a veszélyes anyagok, mint az azokkal dolgozók védelmét.[8]

Az ionizáló sugárzást kibocsátó anyagokkal és készülékekkel végzett munka sugárvédelmi előírásairól, a sugárterhelés ésszerű keretek közötti optimalizálásáról szól.

Meghatározza azokat a munkaköröket, területeket, ahol sugárveszélyes munkavégzés történik. A védelemmel kapcsolatos feladatokat, a felelősök beosztását, elérhetőségeit. A munkavállalók jogait és kötelezéseit, feladatait, eljárási szabályokat, technológiai leírásokat fogalmaz meg. Szól a védőeszközökről, az egészségügyi ellenőrzésről. [9]

Kiürítési terv

Az objektumban tartózkodók életének, testi épségének védelméről, az anyagi javakat fenyegető hatások elleni védekezésről, ezek során tanúsítandó magatartási szabályokról szól, amelyek a megelőzést és a kiürítés folyamatára történő felkészülést segítik.

Ebben a szabályzatban kerülnek meghatározásra az egyes feladatokhoz köthető beosztások, a kapcsolódó feladataik, mind a megelőzésre, mind a kiürítésre vonatkozólag. Ebben a szabályzatban megtalálható az egyes objektumok, épületek jellemzése a kiürítésre vonatkozólag. Pl. az épület nagysága, a benne dolgozók létszáma, a bejáratok száma, a liftek száma, a menekülési útvonalak meghatározása, stb.

A személyekre vonatkozólag, ki az adott épület a felelőse, a létrehozott kiürítési törzs hogyan épül fel. A kiürítéshez köthető feladatok, utasítások kapcsán szükséges egy riadótervet létrehozni, hogy az épület felelősén túl, a tűzvédelmi, munkavédelmi, biztonsági, műszaki, informatikai stb. megbízottakat is időben lehessen értesíteni. A szabályzat meghatározza, hogyan történjen a kiürítés, pl. milyen szöveget kell ilyenkor a hangosbemondón bemondani, milyen időközönként kell gyakorlatokat tartani, illetve mikor kell megismételni, végül leírja a visszatérés rendjét, azt követően a jegyzőkönyvezés folyamatát.

Üzembiztonsági terv

Az elméleti szabályok gyakorlati megvalósulásának dokumentálása a rendkívüli helyzetet követő teljes visszaállíthatóság érdekében. Emellett a helyreállítás folyamatához is útmutatóként szolgál. Pl. az informatikai és a biztonságtechnikai rendszerek közötti kapcsolat elveiről, módjáról, kialakításáról.

Minőségbiztosítási Terv

Az objektumőrzéssel, objektumvédelemmel kapcsolatos összes feladat, folyamat elemzése, értékelése, felülvizsgálata, módosítása, ellenőrzése. Mindezek módszereinek meghatározása. Feladatok az időszakos tervezett, és a rendkívüli események kapcsán végrehajtott ellenőrzéseket illetően. A célok és a minőségpolitika meghatározása. Visszajelzések és tapasztalatok gyűjtése a szakterületre vonatkozólag pl. kérdőívek, önértékelés formájában. [10]

Ellenőrzési Terv

A terv alapvetően az éves tervezett őrzés-, információ-, adatbiztonsági, munka-, és tűzvédelmi szabályok betartásáról szól. Emellett a véletlenszerű, szűrőpróba szerű ellenőrzések is helyet

kapnak. A tervben olyan feladatokat szabályoznak, mint pl. egy objektumban hányszor kell szűrőpróbaszerű, és éves tervezett, bejelentett ellenőrzést tartani, mit kell megvizsgálni, a tapasztaltakról milyen feljegyzést / jegyzőkönyvet kell készíteni, a hiányosságokat kinek kell jelenteni, milyen szankciókkal jár pl. az ismételt hiányosság.

Oktatási Terv

Az objektum biztonságának megtartásában, helyreállításában alapvető szerepe van a bent tartózkodó személyek biztonságtudatos gondolkodásának, elméleti és gyakorlati ismereteinek szinten tartásában, fejlesztésében.

Ennek érdekében készül az oktatási terv, meghatározva az oktatást érintő feladatokat. Pl. milyen szabályokat kell megismernie egy új belépőnek, egy hosszabb időn keresztül távol lévő személynek (gyermekgondozás, betegség). Mikor kell ismétlődő oktatást tartani, és milyen esetben szükséges. Pl. évente ismétlődően, vagy egy rendkívüli eseményhez köthetően.

Az oktatáson résztvevők körét ugyancsak szabályozni szükséges, mert az alaptevékenységhez köthető dolgozóknak, a vezetőknek, az üzemeltetési területen dolgozóknak, különös tekintettel a biztonsági terület alkalmazottaira, más-más területet kell részletesebben, vagy sűrűbben visszatérően áttekinteni.

Különösen fontos ez a terv a biztonsági területre vonatkozólag, ahol az öröknek minden esetben törvényesen, etikusan kell a munkájukat végezni a szaktudásukat naprakészen tartva, ezáltal minél kisebb támadási felületet teremtve maguknak, könnyebben betartatva a biztonsági szabályokat a dolgozókkal is. [11]

A biztonsági terület dolgozói részére az oktatási terv az elsősegély nyújtására vonatkozó alapvető ismereteket ugyancsak tartalmazza.

ÖSSZEFOGLALÁS

Az objektumvédelem a külső szemlélő számára a biztonsági örök munkájának és a technikai-mechanikai rendszerek minősítésében általában kimerül. Mivel a szakterület a feltételezett események elleni védelmen alapul, ezért általánosságban észrevehető, hogy egy komolyabb eseményig a nehezen megfogható, pénzügyi tekintetben az elhanyagolható területek közé sorolják sok esetben a felső vezetők is.

Közös érdeke a megrendelőnek és szolgáltatót biztosítónak is, hogy az emberek, az adatok, információk, és eszközök arányosan biztonságban legyenek. A mechanikai, technikai eszközök, az élőerő hatékonyan, magas színvonalon működjön. Az objektummal és tevékenységgel kapcsolatba kerülő személyek biztonságtudatosan végezzék a rájuk bízott feladatot.

Ez az elvárás a gyakorlatban akkor teljesül, ha az objektumban dolgozók, az üzemeltetés munkatársai, és a külső munkavállalók a tőlük elvárható szinten tisztában vannak a jogaikkal és a köteleességeikkel, képesek és hajlandóak együttműködni a biztonsági területet illetően. Ehhez elengedhetetlenül szükséges a biztonsági területet is lefedő szabályozók körültekintő kialakítása, összehangolása, időszakos felülvizsgálata, oktatása. A tanulmányban bemutattam, hogy az őrzésvédelemhez köthetően az őrzésbiztonsági szabályzat felül milyen egyéb

szabályzatok kötődnek a szakterülethez, illetve a kötődésük általában milyen ponton, témában várható.

A szabályzók kialakítása, hatékony alkalmazásához az abban foglaltak rendszeres oktatása nélkülözhetetlen, mivel ezen a szakterületen is az emberi tényező a leggyakoribb hibaforrás. Az érintett személyeket felelősségi körönként oktatni szükséges, hogy a tudásuk naprakész legyen, a felmerülő kérdéseik megválaszoltakká váljanak, a gyakorlati életben is rutinszerűen alkalmazzák a szabályokat, illetve belső indíttatásból fejlődjön a biztonság tudatos gondolkodásuk.

A komplex védelem komponenseit egyenként vagy akár egyszerre is alkalmazhatják, azonban a magas szintű biztonság a fentiek összehangolt, optimális, arányos alkalmazásával érhető el, ez a komplex őrzés-védelem, vagy az őrzés-védelem komplexitása. [12]

A komplex védelmi rendszerben az élőerő alkalmazása megkerülhetetlen, a leg gondosabban kialakított és karbantartott mechanikus és elektronikai védelmi rendszer jelzéseire is reagálni kell, felül kell vizsgálni, a jelzések alapján intézkedni szükséges. De hogy hogyan, mi módon, ahhoz nyújtanak biztos alapokat a szabályzatok, utasítások, biztosítva ezzel az objektumvédelmi tevékenység jogszerű és szakszerű működtetését nemcsak a biztonsági területen tevékenykedő személyek részére, hanem az objektumba belépők mindegyikének.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] Dr. Berek Lajos: *Biztonságtechnika*, Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 2014, 7. oldal
- [2] Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar Védelmi Kutatások Központ: *Objektumvédelem*
http://vkk.feek.pte.hu/files/tiny_mce/File/2008_2009_II/civ_bizt/06_objektumvedelem.pdf,
2. old. 2015. május 29.
- [3] Dr. Berek Tamás, Bodrácska Gyula: *Biztonsági szabályzat a megelőző intézkedések rendszerében, építőipari környezetben*, Műszaki Katonai Közlöny XXV. évf. 2015. 2. szám, ISSN: 2063-4986, 89. oldal
- [4] Utassy Sándor: *Komplex villamos rendszerek biztonságtechnikai kérdései*, Doktori (PhD) értekezés, 2009.
- [5] Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara: *Jogszabályok, jogesetek*. 2016. január 18.
http://szakmaikamara.hu/index.php?pg=jogszabalyok_jogesetek
- [6] 2005. évi CXXXIII. Törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól
- [7] Berek Tamás, Bodrácska Gyula: *Az élőerős őrzés az objektumvédelem építőipari ágazatában*, Budapest, Hadmérnök V. évf. 4. szám, 2010. december, 48. oldal

[8] Berek Tamás: Vagyonvédelmi koncepció kialakításának sajátosságai veszélyes anyagok vizsgálatát biztosító létesítmények esetében *Hadmérnök* VI. Évfolyam 4. szám - 2011. december, 11. oldal, ISSN1788-1919 http://hadmernok.hu/2011_4_berek.pdf

[9] ELTE Atomfizika Tanszék *Munkahelyi Sugárvédelmi Szabályzat*, 2016. április 16.

http://atomfizika.elte.hu/Sugarvedelem/MSSz_Atom.pdf

[10] Széchenyi István Egyetem Regionális és Gazdaságtudományi Doktori Iskola, *Minőségbiztosítási Terv*, 2014, 2016. március 3.

<https://www.google.hu/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwjH2KKrh9TMAhWJBywKHVgeDt0QFggoMAI&url=http%3A%2F%2Frgdi.sze.hu%2Fdownloadmanager%2Fdownload%2Fnohtml%2F1%2Fid%2F22004%2Fm%2F2307&usg=AFQjCNEGZSzJVX3hRwRquGME3003vDWyrw&sig2=8zXkY9Npw0zmGQt3G39eBw&bvm=bv.121658157,d.bGg>

[11] Bodrácskó Gyula: *Vagyonvédelmi kockázatok az építőiparban, különös tekintettel a lopások fajtaira, típusaira, anyagaira, segédanyagaira*, *Hadmérnök* V. évfolyam 1. szám, 2010. március, 15. oldal

[12] Berek Lajos-Vass Attila: *Gázturbinás erőműi objektum védelme*, *Hadmérnök* IX. évfolyam 2. szám - 2014. június, 12. oldal, ISSN1788-1919 http://www.hadmernok.hu/142_01_berek.pdf